

Asia: VN/6431/2019

Hallituksen esitys merityötä koskevan yleissopimuksen ohjeiston muutosten hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi sekä laiksi merityösopimuslain muuttamisesta ja eräksi muiksi laeiksi

Yleiset huomiot

Yleisiä huomioitane esityksestä

Suomen Merimies-Unioni SMU ry on osallistunut lakimuutosesitysten käsittelyyn merimiesasiain neuvottelukunnassa.

Laki merityötä koskevan yleissopimuksen ohjeiston muutoksista (pykälät ja perustelut)

Lausuntonne

Kannatamme esitettyä.

Laki merityösopimuslain muuttamisesta (pykälät ja perustelut)

Lausuntonne

Kannatamme merityösopimuslain 3 §:ään ehdotettua muutoksia. Ehdotettua pykälää koskevassa perustelutekstissä käytetään useaan otteeseen ja toki johdonmukaisesti sanaa ”valittaa”. Sanassa on varsin hallinto-oikeudellinen maku. Työnantajan menettelytapaohjeiden tulee sisältää kuvaus koko menettelyprosessista eli siitä, miten työntekijän on toimittava saadakseen asiansa käsittelyyn, miten asian käsittely etenee ja miten se ratkaistaan. Tätä kokonaisuutta voitaisiin avata tarkemmin perustelutekstissä ottaen huomioon, että tämä on ensimmäinen ja ainoa maininta merityösopimuslaissa merityöyleissopimuksen tarkoittamasta valitusmenettelystä.

Kannatamme merityöyleissopimukseen 2018 tehtyjä lisäyksien toimeenpanoa ehdotetun 13 b §:n muodossa.

Merityöyleissopimuksen uudet 2018 määräykset edellyttävät palkanmaksun jatkuvuutta työntekijän vangitsemisesta huolimatta. Pykälätekstissä tai perusteluissa ei tältä osin mainita mitään mahdollisuudesta lomauttaa työntekijä näissä tilanteissa. Esitämme, että lomautus ko. tilanteissa rinnastetaan työsopimuksen päättymiseen ja suljetaan pois.

Laki merityöaikalain 2 ja 10 §:n muuttamisesta (pykälät ja perustelut)

Lausuntonne

Kannatamme merityöaikalain 2 §:ään ehdotettua muutosta.

Kannatamme myös merityöaikalain 10 §:n uutta momenttijakoa. Esitämme pykälän jatkojalostamista seuraavin ehdotuksin ja perusteluin:

Ehdotettu asiallinen jako, jossa ensimmäisessä momentissa säädetään poikkeustilanteista, joissa voidaan poiketa sekä lepoaikaa koskevista rajoituksista että laissa määritelty ylityön enimmäismäärä viikossa ja toisessa momentissa poikkeustilanteista, joissa voidaan ylittää vain ylityön enimmäismäärä, on selkeä ja sellaisena kannatettava.

Luonnoksen perusteluissa tulisi mielestämme ehdottomasti erikseen todeta, että ensimmäisen momentin edellytysten täyttymiskynnys on korkeammalla kuin toisen momentin. Merityöyleissopimuksessa määritellyistä vähimmäislepoajoista poikkeaminen edellyttää, välttämättömyyden lisäksi, että tilanne on luonteeltaan korostetusti akuutti, yllätyksellinen ja ennalta-arvaamaton verrattuna toisessa momentissa mainittuihin tilanteisiin, joissa ei ole suoranaisesti kyse esimerkiksi hengen tai aluksen vaurioitumisen vaarasta. Merihätä ja tulipalo eivät ole ennakoitavissa. Yllättävän konerikon vaatima lisätyö ei ole suunniteltavissa etukäteen. Tämä on mielestämme todettava perustelutekstissä nimenomaisesti, jotta ILO:n asiantuntijakomitean edellyttämä tasoero ensimmäisen ja toisen momentin välillä hahmottuu lain soveltajille.

Hallituksen esitysluonnoksen perusteluissa sivulla 13 alalaidassa on otettu esille se mahdollisuus, että ehdotetussa toisessa momentissa mainittu tilanne voi täyttää myös 1 momentin kriteerit. Esimerkkinä on mainittu laivaväen väheneminen matkan kestäessä. Mielestämme on erittäin tärkeää, että perusteluita tarkennetaan tässä kohdin maininnalla, että poikkeusmahdollisuus vain ennakoimattomissa tilanteissa ja sen ajan, jona olosuhde vaatii äkillisiä toimenpiteitä eikä sijaista/lisähenkilökuntaa ole voitu saada alukselle.

Perusteluluonnoksissa (s. 13, kolmanneksi viimeinen kappale) todetaan, että ehdotettu muutos ei estäisi aluksella järjestettävien pelastusharjoitusten toteuttamista lepoaikana. Tämä perustelutekstin toteutus on mielestämme täysin ristiriidassa ehdotetun pykälätekstin toisen

momentin sanamuodon kanssa. Sen mukaan pelastusharjoitusten takia voidaan poiketa ylityön enimmäismäärästä, mutta ei lepoajoista.

Tästä johtuen ehdotamme, että pelastusharjoituksia koskeva 1) kohta siirretään toisesta momentista ensimmäiseen momenttiin, johon luodaan oma kaksikohtainen luettelo. Tämä siirto edellyttää ehdotetun kolmannen momentin täydentämistä, koska pelastusharjoitusten toteuttamiseen ei liity sitä ennakoimattomuus-kriteeriä, jota ensimmäisen momentin soveltaminen muutoin edellyttää.

Näin ollen esitämme kolmannen momentin muotoilemista esimerkiksi seuraavasti:

Edellä 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetut harjoitukset on toteutettava tavalla, joka häiritsee mahdollisimman vähän työntekijän lepoaikoja ja joka ei aiheuta väsymystä. Edellä 9 a §:ssä säädettyistä rajoituksista voidaan poiketa harjoitusten takia vain silloin, kun se on aluksen liikennöinti- ja aikataulun tai harjoituksen laajuuden takia välttämätöntä.

Nämä olivat ne perustelut, jotka työnantajien edustajat mainitsivat 28.1.2020 merimiesasioiden neuvottelukunnan kokouksessa käsiteltäessä esityksen luonnostekstiä ja pelastusharjoituksia koskevaa poikkeusta. Esimerkiksi Turku-Tukholma-linjan matkustaja-alusten satamassaoloaika on niin lyhyt, että harjoitus, joka on toteutettava satama-aikana, katkaisee aina joidenkin työntekijöiden lepoaikoja. Nk. suurharjoitukseen osallistuu samaan aikaan aluksen koko henkilökunta. Näitä järjestetään vähintään kerran vuodessa.

Muita huomioita ja ehdotuksia ko. lain muutosesityksen johdosta:

Merityöaikalain 20 §:ssä ja kotimaanliikenteen työaikalain 19a §:ssä säädetään työaikakirjanpidosta. Sen mukaan kirjanpitoon on merkittävä kaikki tehdyt työtunnit samoin kuin erikseen yli-, hätä- ja sunnuntaiylityötunnit sekä niistä suoritettavat korostusosat. Merenkulun työaikalait eivät tunne käsitettä hätätyö. Se on määritelty maatyösuhteissa sovellettavassa työaikalaisissa, mutta ei merenkulun työaikalaeissa. Pykälän sanamuoto lienee otettu aikoinaan suoraan työaikalaisista.

Muutettaessa nyt 10 §:ää ja sen säännöksiä poikkeuksellisesta ylityöstä on käsityksemme mukaan välttämätöntä tarkentaa myös työaikakirjanpitoa koskevaa lain määräystä kattamaan ja yksilöimään kaikki erilaiset työtuntityypit. Näin voidaan mm. valvoa, että lain 9 a §:ssä mainittu korvaava lepoaika annetaan ja on annettu työntekijälle hänen osallistuttuaan esimerkiksi merihädässä olleen aluksen avustustyöhön.

Laki työajasta kotimaanliikenteen aluksissa annetun lain 8a ja 10 §:n muuttamisesta (pykälät ja perustelut)

Lausuntonne

Kannatamme 8 a § teknistä muutosta.

Viittaamme lausumaamme merityöaikalain 10 §:n muutoksesta.

Laki merimiesten vuosilomalain 28 §:n muuttamisesta**Lausuntonne**

Kannatamme ehdotettuja teknisiä muutoksia.

Laki merimiespalvelulain 27 §:n muuttamisesta**Lausuntonne**

Kannatamme ehdotettuja teknisiä muutoksia.

Laki valtion varoista korvattavista merimiesten matkakustannuksista annetun lain 9 §:n muuttamisesta**Lausuntonne**

Kannatamme ehdotettuja teknisiä muutoksia.

Kallio Sannaleena
Suomen Merimies-Unioni SMU ry